

De oprukkende wolf splijt Europa. Natuurliefhebbers zijn blij met de toegenomen biodiversiteit, anderen zien vooral leed bij boeren. Het wolvenvraagstuk is, kortom, complex. „De nuance ontbreekt. Er is veel emotie, van alle kanten.”

ACHTERGROND WOLVEN

Nuance ontbreekt in wolvendebat

MAASTRICHT
DOOR VINCENT JANSSEN

In Altweederheide staan twee enorme honden op wacht achter een antiwolvenhek. In Nederweert durven sommige bewoners hun hond 's avonds niet meer uit laten. En een dierenarts uit Neerluidde recent de noodklok over de schade van jagende wolven. Het dier houdt Limburg in zijn greep. Veel meer dan preventieve maatregelen kunnen nu niet genomen worden, het lot van de wolf wordt vooral bezegeld in Brussel. Zorgen over struinende wolven, in heel Europa, hebben ook het Europees Parlement opnieuw bereikt. Daar komt de discussie weer op gang.

Schaduwzijde

In de landbouwcommissie van het Europees Parlement ligt nu een voorstel op tafel om de wolf van de lijst van beschermde dieren te krijgen. Lukt dat, dan mogen lidstaten de dieren „beheren” en wordt afschot een optie. Wordt de jacht dan geopend op het dier? Dat niet, zegt SGP-Europarlementariër Bert-Jan Ruissen. Hij hoopt vooral het gesprek te openen over het onderwerp. „Het gaat goed met de wolf, maar dat heeft ook een schaduwzijde.” Het voorstel is een startschot voor een nieuwe ronde in de maatschappelijke en politieke discussies over de wolf. Voorstanders in de landbouwcommissie willen aandacht vragen voor de schade aan agrariërs, zoals de Limburgse schaapherders die regelmatig dood vee aantreffen. Annie Schreijer-Pierik (CDA) wil vooral leed bij boeren voorkomen: „Die zitten met tranen in hun ogen na een wolvenaanval.” Zij vindt het dan ook niet realistisch om veel ruimte te bieden aan de wolf. „Het land is te klein voor alleen natuur.” Tegenstanders hameren juist op het verlies van biodiversiteit als wel de wolf beheren. „De nuance ontbreekt in het debat. Er is veel emotie, van alle kanten”, zegt Anja Hazekamp (Partij voor de Dieren). De meningen zijn verdeeld, van

Limburg tot Brussel. Een recente enquête laat bijvoorbeeld zien dat bijna 43 procent van de Limburgers vindt dat de wolf hier thuis hoort, ruim een kwart vindt van niet. Maar waarom worden we het niet eens over de grens tussen het boerenland en een natuurgebied?

Mythe

Milieufilosoof Martin Drenthen stelt zichzelf deze vraag iedere dag. De hoofddocent aan de Radboud Universiteit schreef er vorig jaar zelfs een boek over: *Hek*. Volgens hem hebben we het idee dat wolven alleen in de wildernis horen. Maar die ligt altijd ergens anders dan hier. Het wolvendebat is dan ook niet uniek voor Limburg, zelfs niet voor Europa. De filosoof woonde zelf een tijd in Montana, een Amerikaanse staat grofweg ter grootte van Duitsland. Maar er wonen slechts een miljoen mensen. „Zelfs daar zeggen sommige inwoners dat er geen ruimte is voor de wolf.” Niet vreemd dat dit argument ook opgaat in Limburg, een gebied met evenveel inwoners als Montana, maar dan 200 keer zo klein. Veel gebieden zouden ook niet geschikt zijn voor de wolf, zeggen voorstanders van het initiatief. Zij vragen zich bijvoorbeeld af of het wellicht om hybride soorten gaat, die onder andere Limburg teisteren. Volgens Drenthen komt dat beeld deels door een gebrek aan kennis over het roofdier. Een wolf die zomaar schapen doodsbijt, zo ver buiten zijn leefgebied? En dan ook nog eens over de stoep loopt? Dat kan niet natuurlijk zijn, en er wordt zelfs hardop gespeculeerd of die misschien niet gefokt zijn in Oost-Europa en hierheen vervoerd. Een hardnekkige mythe, zegt Drenthen. Een wolf kan wel degelijk het continent doorkruisen en voelt zich prima thuis in onze landschappen. Een nieuwe campagne van Natuurmonumenten, Wennen aan de Wolf, moet helpen deze feiten en feitelijke onderscheiden. Maar met alleen factchecks kom je er niet. Onder het kennisgebrek ligt volgens Drenthen namelijk een

“
Het gaat goed met de wolf, maar dat heeft ook een schaduwzijde.

Bert-Jan Ruissen, europarlementariër

fundamenteel probleem. De wolf past niet in ons beeld van een maakbaar landschap: „We zien ze als bewoners van donkere Russische bossen.” Ze zijn moeilijk te controleren, zoals de incidenten in Limburg bewijzen. Maar als controle het uitgangspunt is, zoals bij het initiatief van de landbouwcommissie, verwacht de milieufilosoof problemen. „Controleren is veel ingewikkelder dan mensen denken”. Al zou je na goedkeuring van het Europese voorstel een wolf kunnen doden, dan neemt een andere zwerfende wolf zijn plaats in. Wolfvrije gebieden inrichten, waar de noordelijke provincies regelmatig voor pleiten, gaat volgens hem dan ook niet lukken.

Symbool

De oplossing volgens Drenthen? Niet zo focussen op de tegenstelling tussen natuur en cultuur, iets waar zowel voor- als tegenstanders van de wolf zich schuldig aan maken. „Tegenstanders geven

allerlei betekenis aan de wolf. Hij staat vaak symbool voor wat hun wereld bedreigt, zoals de macht van Brussel.” En voorstanders zien de wolf vaak als een verpersoonlijking van de harmonieuze en ongerepte natuur. „Ze hebben soms moeite te accepteren dat de wolf ook een enorm rotbeest kan zijn”, zegt Drenthen. Het dier maakt geen onderscheid tussen natuur en cultuur en zet daarmee beide wereldbeelden onder druk. Al zit er nog een heel spectrum van meningen over de wolf tussen beiden. Wat de discussie in Brussel op gaat leveren, is daarom nog giswerk. Ruissen (SGP) verwacht dat de landbouwcommissie instemt met het voorstel, maar daarna is het voltallig Europees Parlement aan zet. Dan zal de milieuc commissie, die zich meer richt op het welzijn van de wolf, haar gewicht in de strijd gooien. Volgens Ruissen is de uitkomst dan ook afhankelijk van de oppositie die de milieuc commissie kan organiseren. Hazekamp (PvdD) verwacht er veel van, zij denkt dat

“
De wolf komt toch wel, tenzij je op de grens om de 500 meter een jager neerzet.

Martin Drenthen, milieufilosoof

het parlement niet instemt. „Maar we moeten voorkomen dat we luisteren naar degene die het hardste roepen”, zegt ze.

Conflict

Van dat gesteggel in Brussel gaat de wolf weinig merken. „Die komt toch wel, tenzij je op de grens om de vijfhonderd meter een jager neerzet”, zegt Drenthen. Volgens hem is het vooral een kwestie van weerbaarheid: „We moeten zorgen dat onze cultuur beter bestand is tegen de wilde natuur, zonder die te willen uitschakelen.” Dat kan door een combinatie van preventie, vergoedingen voor boeren en vooral acceptatie. Alleen, dat laatste is soms een lastige boodschap. Vooral in discussies vol angsten, verlangens en belangen. Maar conflict hoort eenmaal bij samenleven met natuur, meent Drenthen. „Natuur is niet alleen harmonie.” En Brussel bewijst dat weer eens.

REAGEREN?
vincent.janssen@delimburger.nl

Het lot van de wolf wordt met name in Europees verband bepaald. ILLUSTRATIE DE LIMBURGER / GETTY IMAGES